

Selved, og det vil efter min Formening virkelig være overkommeligt for Staten. Men dertil kommer, at samtidig med at der aarlig amortiseres, gaar Renten jo ned, saa den efterhaanden vil synke som anført til omtrent 1 Million Kr. Men i øvrigt maa det erindres, at der ikke kan være Tale om, at der pludselig kan staves en saa stor Husmandsstand. Kunde der blot inden for en halv eller en hel Menneskealder staves saa mange Husmandslodder, vilde der være overordentlig meget bundet. Statens Bidrag vil altsaa langt fra nærme sig det af mig nævnte Beløb, saa meget mindre, som Amortisationen af Laanen til de først bebyggede Husmandslodder, efterhaanden som der bliver Brug for flere og flere Penge til flere Husmandslodder, allerede vil være begyndt, og den formindskede Rentebetaling have gjort sin Indflydelse gældende, saaledes at der efter min Mening aldrig noget Ar, selv om vi i Tiden faa 30—40,000 Husmandslodder dannede, vil kunne blive Tale om at komme væsentlig op over 1 eller højst 1½ Million Kr. Men selv om man forudsætter, at Forslaget vil medføre en Udgift af 2½ Million Kr., anvendte paa denne Maade til Fordel for Jordbruget, kan jeg ikke indse andet, end at disse Penge ville komme Jordbruget til gode i en langt højere Grad end de forskellige Forslag, der ere fremkomne fra forskellige Sider, fra Agrarforeningen og andre Sider, om at komme Jordbruget til Hjælp. Man har foreslaaet forskellige Summer, 2, 3 til 4 Millioner Kroner, som skulde gives Jordbruget i Form af Medsættelse i Hartkornsskatterne eller som Tilskud til Kommunerne. Men det kan ikke nægtes, at laadanne Tilskud selv om de vel gøre Gavn i Djebliffet, dog falde temmelig ujævnt over værdige og uværdige, og selv om man for bestandig fastlagde en betydelig Medsættelse af Hartkornsaagiften eller et Tilskud til Kommunerne, er det klart, at paa samme Tid som de nuværende Ejendomsbesiddere blive lettede for en Del af deres Byrder, saa ville faktisk Ejendommene gaa op i Værdi i samme Forhold, det vil sige, at de eftergivne Skatter kapitaliserede ville hæve Ejendommernes Værdi, men lige saa sikkert er det, at denne i Løbet af en halv eller en hel Menneskealder vil være udnyttet ved forøgede Prioriteter, saaledes at Jordbruget faktisk efter den Tid, sidder lige saa haardt i det som nu, selvsølgelig under Hensyn til de stiftende Tider, Konjunkturerne etc. etc. Derimod mener jeg, at man ved at anvende Pengene paa den af mig foreslaaede Maade gennem Understøttelser til de mindre bemidlede først og fremmest gavner den store ube-

midlede Del af Befolkningen, den store Arbejderbefolkning, som nu henligger i smaa Kaar og paa mangfoldige Steder — man tør vel sige de allerfleste Steder — i særdeles vanskelige Forhold med Hensyn til Bolig, Udkomme, Børnernes Opdragelse etc. Jeg ved vel, at der gives Egne, hvor Arbejderbefolkningen staar forholdsvis bedre; der gives jo større Godser og rige Godsejere, der gøre alt muligt for at stille deres Arbejdere saa sorgfrit som muligt. Men det bliver dog over for den store Arbejderbefolkning paa Landet kun Undtagelser. I Gennemsnit kan man sige, at den store Del af de Kalamiteter, som Jordbruget og Kommunerne lide under, skrive sig fra Arbejderbefolkningens mindre heldige Vilkaar. Dersom vi anvendte Pengene paa denne Maade til at hæve dem, sikre deres Hjem og Tilværelse, hjælpe vi altsaa først de ubemidlede, dernæst Kommunerne og endelig ogsaa de mere bemidlede Jordbrugere. Det kan ganske vist siges, at der allerede er gjort en Del for de mindre bemidlede Jordbrugere og Arbejdere gennem Husmandskreditforeningen, men her maa det virkelig erindres, at for at blive Medlem af Husmandskreditforeningen forudsættes det, at man allerede skal være nogenlunde velstillet. Man kan ikke blive Medlem af Husmandskreditforeningen og faa udbetalt et Laan, der væsentlig overstiger det halve eller knap det halve af hans Ejendoms Værdi; Resten maa han besidde selv eller have til Laans hos Venner og Bekendte i 2den Prioritet, og sker det, at han ikke ejer Pengene, saa skal han laane dem, og saa bliver det meget dyre og kostbare Penge, og han kommer til at sidde meget haardt i det. En Mand, der er traadt ind i Kreditforeningen uden at have den mindste Kapital selv, er ikke stort bedre stillet end den almindelige Lejehusmand, der sidder haardt og vanskeligt i det. Dersom vi gif hen og vedtog en Foranstaltning i Riged med den, der er forelagt her, vil det være indlysende, at enhver Mand, som har sammensparet det fornødne til nogenlunde at sætte Bo for, vil have Adgang til at kunne faa en Ejendom paa saa billige Vilkaar, at han havde Udsigt til at kunne sikre Fremtiden for sin Familie og for sig selv ved sit Arbejde, og at kunne opdrage sine Børn under nogenlunde gunstige Vilkaar. Naar jeg har sagt at man for 100 Mill. Kr. vilde kunde faa 30—40,000 Hjem, er det ikke noget aldeles villkaarligt valgt Tal, men støtter sig nogenlunde paa Beregninger, som enhver kan anfille. Der er foreslaaet Huslodder paa mellem 2½ og 5 Tønder Lands Størrelse; Størrelsen beror imidlertid til